

Ritva Elomaa ps ym.

Kirjallinen kysymys Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäreistä

Eduskunnan puhemiehelle

Kansaneläkelaitoksen työkykyyn liittyvät päätökset ovat päätöksiä hakevalle elintärkeitä. Työkyvystä annetut päätökset vaikuttavat olennaisesti hakijan taloudelliseen hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin pärjätä jokapäiväisessä elämässä. On tapauksia, joissa työkyvyttömyyttä puoltavista lääketieteellisistä todisteista ja hoitavan lääkärin puoltavista lausunnoista huolimatta Kelan asiantuntijalääkäri toteaa hakijan työkykyiseksi. Etenkin tällaisissa tilanteissa olisi hakijan oikeuksien kannalta tärkeää, että käsittelyprosessi olisi mahdollisimman avoin, jotta hakija saisi tietoa itseään koskevien päätösten perusteista ja päätösten tekijöiden pätevyyksistä.

Tällä hetkellä Kela antaa tietoon lääkärin nimet, mutta Kelan henkilöstöhallinnon rekisterissä ei ole tietoja asiantuntijalääkäreiden erikoisaloista tai erikoispätevyyksistä. Valviran ylläpitämästä rekisteristä JulkiTerhikistä saa selvitettyä vain lääkäreiden oikeudet, mutta ei yksityiskohtaista tietoa heidän pätevyyksistään. On myös erikoista, ettei Kelan henkilöstöhallinnon rekisterissä ole tietoja asiantuntijalääkäreiden pätevyyksistä.

Lainsäädäntö on Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäreille sama kuin vakuutuslääkäreille. Laki kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta vuodelta 2014 edellyttää, että etuusasian käsittelyyn osallistuva asiantuntijalääkäri laatisi asian valmistelun aikana perustellun arvionsa, joka tulisi kirjata asiakirjoihin. Tämä on askel oikeaan suuntaan, mutta tietojen saaminen asiantuntijalääkäreiden pätevyyksistä on edelleen vaikeaa.

Asiantuntijalääkäreiden pätevyysien salaaminen on lisäksi ristiriidassa korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen kanssa (KHO:2014:83). Päätöksessä todetaan julkisuuslain osalta seuraavaa: "Lakisääteisiä vakuutuksia käsittelevän vakuutusyhtiön asiakirjoihin sisältynyt tieto asiantuntijalääkäreiden henkilöllisyydestä tai heidän palvelus- tai toimeksiantosuhteensa olemassaolosta, ottaen myös huomioon heidän osallistumisensa julkisen vallan käyttämiseen, ei ollut julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 tai 20 kohdassa tarkoitettu liike- tai ammattisalaisuus tai muu vastaava salassa pidettävä liike- tai elinkeinotoimintaa koskeva seikka. Tiedot heidän henkilöllisyydestään tai erikoisaloistaan tai erityispätevyyksistään eivät liioin olleet mainitun pykälän 1 momentin 32 kohdassa tarkoitettuja henkilökohtaisia oloja kuvaavia salassa pidettäviä tietoja. Tiedot eivät muillakaan perusteilla olleet salassa pidettäviä."

Asiantuntijalääkäreiden ammatillisten tietojen saaminen on jo sen vuoksi olennaista, että asiantuntijalääkäri ei tapaa potilasta, vaan saa tiedot suoraan hoitavalta lääkäriltä. Tämä on käytäntö monessa maassa ja laissa säädettyä viranomaistoimintaa. Kyseessä tässä on kuitenkin avoimuuden periaatteen rikkoutuminen. Työkyvyttömyyspäätöstä hakevalle jää usein epäily, ovatko

Kirjallinen kysymys KK 358/2015 vp

häntä koskevat päätökset tehty oikein pätevien asiantuntijoiden toimesta. Asiantuntijalääkäreiden pätevyysien julkaiseminen vähentäisi kyseisen epäilyksen määrää.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo edistää Kansaneläkelaitoksen käyttämien asiantuntijalääkäreiden pätevyysien julkaisemista?

Helsingissä 11.12.2015

Ritva Elomaa ps

Leena Meri ps

Anne Louhelainen ps